

Natur & Näring
Naturvårdsenheten
Anita Andersson

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET RENNSTADSNIPAN, KILS KOMMUN

BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen fastigheten Rennstad 3:3 som naturreservat. Det aktuella området, vars exakta gränser bestämts vid en lantmäteriförrättning, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Reservatets namn ska vara Rennstadsnipan.

Syfte med reservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden, att bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter i området samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Rennstadsnipans reservat bildas med syftet att:

- bevara den värdefulla livsmiljön i branterna, dvs brandpåverkad talldominerad boreal naturskog med ställvis stort inslag av lövträd, främst asp och vårtbjörk
- bibehålla och utveckla naturskogskaraktären i den övriga barrskogen, med hög andel död ved och åldersblandning
- bibehålla inslaget av hassel och lind nedanför sydbranten
- strukturer som till exempel död ved, gamla grova träd och lövträd, främst asp, och soliga gläntor ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- typiska arter och strukturer för dessa skogstyper ska ha ett gynnsamt tillstånd.
- området skall vara tillgängligt för friluftsliv och besökare ska kunna se och uppleva områdets livsmiljöer och arter.

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området, att vissa skötselåtgärder utförs i lind/hasselbeståndet och utvecklingsmarkerna och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

Föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar om nedanstående föreskrifter för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet samt den uppföljning som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter, om det finns särskilda skäl.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i den rätt att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet:

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk samt ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag
3. dra fram mark- eller luftledning
4. uppföra ny byggnad eller annan anläggning
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång:

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. gränsmarkering av reservatets yttergränser
2. uppsättande av informationstavla och -skyltar
3. anläggande, utmärkning och underhållande av led
4. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen
5. undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i reservatet i övrigt (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det i naturreservatet förbjudet att:

1. samla in ryggradslösa djur, tex skalbaggar, snäckor och fjärilar
2. samla in mossor, lavar och vedsvampar
3. skada eller ta bort död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar
4. rida
5. framföra fordon
6. elda annat än på anvisad plats
7. medföra ej kopplad hund

Föreskriften C3 utgör inte hinder för röjning av befintliga pass under förutsättning att inte naturvärden påverkas negativt och att åtgärden sker i samråd med reservatsförvaltaren. Föreskriften C5 utgör inte hinder för hämtning av fällt vilt enligt terrängkörningsförordningen (1975:594 1§) under förutsättning att fordon med lågt marktryck används så att spårbildning inte sker. Föreskriften C5 utgör inte heller hinder för transport till och från friluftsanläggningen i samband med skötsel och underhåll. Föreskriften C5 utgör inte heller hinder för transport med fyrhjuligt fordon av rörelsehindrade inom reservatet. Länsstyrelsen vill dock upplysa om att det krävs dispens från terrängkörningslagen för sådan verksamhet. För en sådan dispens krävs särskilda skäl (Terrängkörningslagen 1975:1313). Föreskriften C7 utgör inte hinder för att bedriva jakt med hund.

I samband med vetenskapliga undersökningar kan Länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C. Till vetenskapliga undersökningar räknas bl.a. den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen samt undersökningar inom ramen för uppföljning av åtgärdsprogram för enskilda arter.

Länsstyrelsen beslutar att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling. Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dessa föreskrifter omedelbart efter ikraftträdande, även om de överklagas.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den i bilaga 4 redovisade skötselplanen för naturreservatet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Rennstadsnipans naturreservat
Län	Värmland
Kommun	Kil
N2000-beteckning	
Lägesbeskrivning	16 kilometer nordväst om Kil
Församling/Socken	Boda
Topografisk karta	11CSO
Ekonomisk karta	11C2j
Naturgeografisk region	28b, Kuperad, sydlig boreal
Kulturgeografisk region	Värmlands och Dalslands dalbygder
Fastighetsknutna rättigheter som reservatet berör	Upplåtelse av markområde för utsiktstorn, eldstad mm, samt rätt att röja och märka stig från Skitjärn och från Sandbacken, till Högboda byalag, giltigt tom 20260228. Vattenområde i Skitjärnet enl. 5§ jordabalken. Akt 1715-05/32, 1715-06/21. Jaktarrende upplåtet till Snipans VVO, tom

	20121231.
Fastigheter	Rennstad 3:3
Areal	61,9 ha exkl. vattenområde
Förvaltare	Länsstyrelsen Värmland

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Rennstadsnipan är ett sedan gammalt uppmärksammat naturskogsområde, omnämnt bland annat i kommunala inventeringar och i Naturvårdsverkets urskogsinventering 1982. Under Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering på 90-talet avgränsades följdriktigt tre nyckelbiotoper och ett naturvärdesobjekt på Rennstadsnipan. I december 2001 kontaktade Skogsvårdsstyrelsen Länsstyrelsen eftersom en markägare med höga naturvärden på sin fastighet ville veta vad som skulle hända fastigheten i fortsättningen. I mars 2002 gjordes ett utskick till samtliga markägare om att Länsstyrelsen önskade utreda området. Efter besök i fält och samråd med Naturvårdsverket beslutade Länsstyrelsen att områdets naturkvaliteter borde bevaras genom bildande av naturreservat. Efter sedvanlig värdering och förhandling undertecknades köpekontrakt från augusti 2005 tom maj 2006. Hela reservatsområdet ägs nu av staten.

Remissinstansernas och sakägares synpunkter

Bergsstaten har inga erinringar mot förslaget.

Wermlands Ornitologiska Förening är positiv till reservatsbildningen men framhåller önskemål om att branterna undantas från störningar från friluftslivet under häckningstid för känsliga fågelarter som berguv och fiskgjuse.

Skogsstyrelsen och Kils kommun är positiva till reservatsbildningen.

I övrigt har inga synpunkter inkommit.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Den led som finns markerad genom reservatet består dels av den gamla leden till tornet, som går genom västvända branter, dels av en nydragen slinga genom centrala – norra delarna av reservatet. Genom de mer dramatiska branterna i söder – sydost går en äldre stig från tornet ner till Skitjärn och vidare söderut. Denna har inte markerats som reservatsled och inte heller planeras att markera den som reservatsled. Reservatsförvaltningen bör hålla uppsikt och i fall av försök till häckning av störningskänsliga arter i branterna skyltas om hänsyn.

LÄNSSTYRELSENS MOTIVERING OCH INTRESSEPRÖVNING

Beskrivning av omgivande landskap och reservatet

Naturreservatet Rennstadsnipan ligger i Kils kommun. Reservatet utgörs av ett markerat berg, det högsta i närområdet. Från Snipans topp på 252,9 möh har man en magnifik utsikt över omgivande landskap, berg och sjöar. På toppen färdigställdes 2003, på initiativ av och utfört av

Högboda byalag, ett 12 meter högt utsiktstorn från vilket man kan se och identifiera en stor del av södra och mellersta Värmlands höjdområden.

Rennstadsnipan är beläget i ett långsträckt stråk av gnejsgranit som i Värmlandsdelen löper från Värmlandsnäs i söder, upp parallellt med Södra och Mellan-Fryken och vidare mot nordväst förbi Charlottenberg. Genom växlingar mellan gnejser av olika hårdhet har de för gnejsgranitstråket så typiska bergryggarna uppkommit. Västra halvan av reservatet avviker genom att tillhöra Åmålsgranitoiderna, vilka huvudsakligen återfinns väster om Säffle och återkommer i periferin av den sedan gammalt kallade Gillberga-skålen. Granitoiderna är inte migmatiserade (omvandlade), vilket de gnejsartade bergarterna är. Rennstadsnipan kan alltså beskrivas som en granitkupol som höjer sig över det omgivande gnejsstråket. Berggrunden söderut från Rennstadsnipan innehåller stråk av mer basiska amfiboliter, vilket i reservatets södra del manifesteras i ett rikare parti med förekomst av bland annat lind, hassel och en del krävande marklevande kärlväxter. Största delen av reservatet utgörs av kallt berg, med tunt moräntäcke på klipphyllor och i flackare delar, svallad morän under högsta kust-linjen. Strax utanför reservatsgränsen, längs stigen upp till toppen, kan man vid ca 130 möh se erosionshak efter en av Stor-Vänerns tidigare kustlinjer. Högsta kust-linjen finns dokumenterad från flera punkter i närheten på ca 188 möh. Reservatets södra och västra gräns följer i princip 130-meters höjdlinje.

Bergets brantpartier i väster, söder och öster samt branten i nordost mot Småtjärnen och en mindre sprickdal västerifrån som mynnar i branten mot Småtjärn har allt klassats som nyckelbiotoper i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Toppområdet i övrigt klassades som område med höga naturvärden. Rennstadsnipan har beskrivits i en tidig urskogsinventering (Naturvårdsverket 1982) och har också uppmärksamats i kommunala inventeringar (Översiktlig naturinventering i Kils kommun, 1972 och 1998).

Brantpartierna utgörs av klippiga marker, på hyllplan bevuxen med huvudsakligen starkt brandpåverkad tallnaturskog, karakteriserad av rikligt med brandljud på både gamla tallar och döda stående och liggande träd och stubbar. Brandljuden förekommer huvudsakligen på den sida av träden som vetter uppåt i branterna, vilket visar att bränderna rört sig uppåt mot toppartiet. I branterna finns rikligt med solbelysta stammar och döende och död ved av främst tall och olika lövträd, vilket skapar ett eldorado för vedlevande insekter. Bland de arter vars gnagspår eller kläckhål observerats finns exempelvis timmerman, aspraktbagge, bronsbjörn, jättesvampmal och stekelbock. I branterna finns också spridd senvuxen gran, spridda äldre aspar och björkar och kloner av yngre asp. Skogens öppna karaktär, i kombination med topografin och klippmiljöns skyddande och värmelagrande inverkan, skapar gott om marknära och markbundna miljöer med varmt och gynnsamt mikroklimat. Fältskiktet på klipphyllorna med sitt mestadels mycket tunna jordlager utgörs av ljung, lingon och andra ris, med inslag av bland annat kattfot. På många ställen saknas växtlighet och jordtyr förblir nakna, troligen beroende på frysningpåverkan. I dessa varma och skyddade mikromiljöer har observerats flera värmekrävande insektsarter, exempelvis violett majbagge och större myrlejonslända, vars larver gräver ner sig i naken jord eller sand och ordnar fallgropar för oförsiktiga myror. Rennstadsnipans branter och klipphyllor har tidigare utgjort häckningsmiljö för fiskgjuse och bergguv, sannolikt också för pilgrimsfalk.

Nedanför syd-sydvästbranten finns ett litet parti nära reservatsgränsen med karaktär av sydväxtberg, med förekomst av exempelvis lind och hassel (se ovan). Ett nyupptaget hygge utanför gränsen har avverkats med NOKÅS-bidrag och därvid har granen plockats bort och allt löv sparats, bland annat ett klibbalbestånd och ett antal hasselbuskar, vilket är gynnsamt för lövpartiet inom reservatet. Marken i det här området är rikare och fältskiktet har inslag av kalkgynnade arter som blåsippa och vispstarr.

Toppområdet samt nordvästra delen av branterna utgörs av talldominerad skog och barrblandskog. Till största delen har skogen naturskogsprägel, något litet parti nära reservatsgränsen utgörs av granungskog. Själva topp-platån utgörs av hållmarker medan slutningen i nordost övergår i flackare moränmark med fuktiga svackor, ställvis tallsumpskog, där tallarna har betydligt grövre dimensioner. Den lilla sprickdalen i norr hyser grov granskog med gott om grova lågor där bland annat gammelgranslav och vedticka och den rödlistade arten vedtrappmossa har observerats.

Motiv till skydd

Naturreseptatet Rennstadsnipan har mycket höga botaniska och zoologiska värden och är dessutom mycket värdefullt för det lokala friluftslivet. En stor del av naturvärdena är knutna till miljöer med rikligt med död ved och markant brandpåverkan, vilket skapar naturmiljöer som är mycket sällsynta i dagens skogslandskap. Branterna med sin insektsrikedom utgör dessutom ett rikhaltigt skafferier för fågellivet.

Genom ett omfattande och till övervägande delar rationellt skogsbruk har många biotoper minskat kraftigt i omfattning och sammanhängande skogsområden fragmenterats. För växt- och djurlivet viktiga strukturer och processer som var vanliga före ett aktivt brukande av skogen håller på att försvinna. Genom en reservatsbildning vid Rennstadsnipan bevaras en artrik bergbrant med viktiga strukturer som solbelysta tallar, död ved och lövträd, främst asp.

Reservatsbildningen medför också att ett pedagogiskt intressant, sammanhängande naturskogsområde bevaras som är relativt närbeläget och lättillgängligt för flera tätorter. Genom befintliga och planerade anordningar bibehålls och utvecklas attraktiva marker för friluftslivet.

Länsstyrelsen gör bedömningen att detta är ett mycket skyddsvärt område vars naturkvalitéer och pedagogiska värde endast kan säkerställas genom att det undantages från skogsbruk och arbetsföretag som påverkar mark, flora och fauna.

Överensstämmelse med planer, internationella åtaganden, miljökvalitetsmål m.m.

Bildandet av naturreseptatet Rennstadsnipan är en del i Länsstyrelsens arbete med att uppnå delmål 1 inom miljökvalitetsmålet "Levande skogar". Beslutet följer även nationella och

regionala riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden.

Beslutet bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt godtagbar användning av mark- och vattenresurserna enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Beslutet bedöms vara i överensstämmelse med kommunal översiktsplan antagen 1990-05-17, enligt vilken området är klassat som naturområde och landsapsestetiskt område där naturvårdens intressen skall beaktas, och är därmed förenligt med 7 kap. 8§ miljöbalken. Beslutet är inte i konflikt med koncessioner eller undersökningstillstånd för gruvnäringen, enligt den information Länsstyrelsen fått av Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Bergsstaten.

Intresseprövning

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet och de inskränkningar som gjorts av markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet (se nedan). Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

Upplysningar

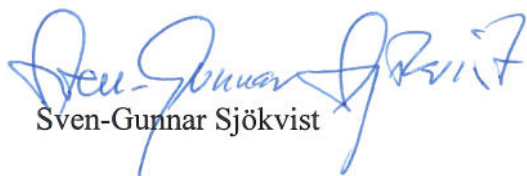
Länsstyrelsen är enligt punkten A2 bilagan till förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken, ansvarig för att bedriva tillsyn över reservatet. Särskild tillsynsman anlitas. I tillsynen ingår att övervaka att reservatsföreskrifterna följs. Enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom området är till för att stärka den biologiska mångfalden ska vindfällan och stormskadad skog lämnas. Efter bildandet av naturreservat omfattas området inte av bestämmelserna i skogsvårdslagen. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är därför efter reservatsbildningen statens ansvar.

Hur man överklagar, se bilaga 5

Beslut i detta ärende har fattats av tf landshövding Sven-Gunnar Sjökvist. Föredragande har varit byrådirektör Anita Andersson. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljörättsjurist Karin Sjöberg och antikvarie Ulrika Jörnmark.

Sven-Gunnar Sjökvist

Anita Andersson

Bilagor

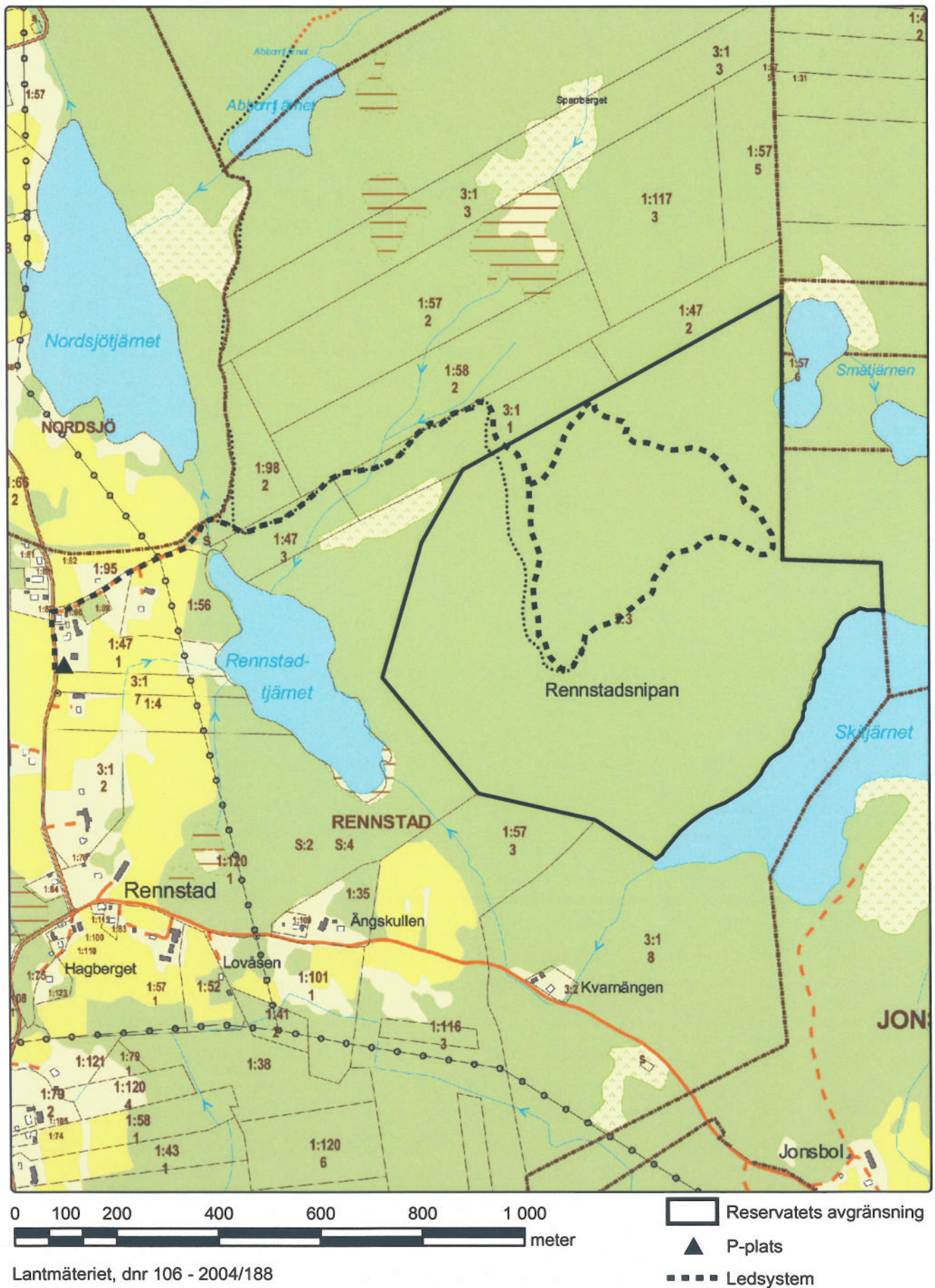
1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Områdesbeskrivning
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Snipans viltvårdsområde, c/o Kjell Mörck, Bodatorp Haget, 665 93 KIL delg.
Säveln-Rinnens fiskevårdsområde, c/o Stig Martinsson, Smedserud 5, 665 93 KIL delg.
Högboda byalag, c/o Olle Sangfors, Box 32, 665 21 KIL delg.
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Skogsstyrelsen Region Svea, Box 387, 651 09 KARLSTAD
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Lantmäteriet, Box 288, 651 07 KARLSTAD
Kils kommun, att. Kalle Ekelund, Miljöförvaltningen, Box 88, 665 23 KIL
Bergsstaten, Varvsgatan 41, 972 32 LULEÅ
Karl Haglund, Renstad Hagen, 665 92 KIL
Bertil Johansson, Södra Boda Där Framme, 665 93 KIL
Roy och Eva Florén, Renstad Tomta, 665 92 KIL
Nils Viktor Nilsson, Södra Grimstad, Norrby, 665 93 KIL
Karl Erik Gustafsson, Renstad Östtomta, 665 92 KIL
Kerstin Nilsson, Renstad Haget 6554, 665 92 KIL
Naturskyddsföreningen i Kil, c/o Anders Ramefelt, Åkergatan 10, 665 33 KIL
Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD
Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Jan Rees, Soldattorpet 48, 653 50 KARLSTAD
Värmlands Botaniska Förening, c/o Per Larsson, Fallängsvägen 39 A,
671 51 ARVIKA
Värmlands läns jaktvårdsförbund, Box 65, 660 60 MOLKOM
LRF, Länsförbundet i Värmlands län, Köpmannagatan 2^{4tr}, 652 26 KARLSTAD
Samhällsbyggnadsenheten, att. Ulrika Jörnmark
Samhällsbyggnadsenheten, planfunktionen
Enheten för areella näringar
Naturvårdsregistret

Dnr 511-2886-02

OMRÅDESBESKRIVNING FÖR NATURRESERVATET RENNSTADSNIPAN

Rennstadsnipan ligger i Kils kommun, ca 6 kilometer norr om Boda och ca 17 kilometer nordväst om Kil, mitt emellan E45 mot Torsby och riksväg 61 mot Arvika. Området utnyttjas redan idag för friluftsliv och har mellan 1500 och 2000 besökare per år. Reservatet är 61,6 hektar stort och består av berget mellan sjöarna Rennstadtjärnet, Skitjärnet och den västra av Småtjärnarna. Inom området finns både nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt.

Rennstadsnipan ligger inom de sydligt boreala kuperade områdena med vågig bergkulleterräng och mellanliggande finsedimentdalar. Inom den här regionen har de ädla lövträden sina nordligaste utpostlokaler.

Själva toppen på Rennstadsnipan ligger på höjden 252 meter över havet, medan omgivande mark under snipan ligger på ca 110 meter över havet. På sina ställen i öster stupar Rennstadsnipan brant ner i Skitjärnet. Skogen i branterna har genom sin otillgänglighet bevarats och här finns många skyddsvärda arter. Genom ett mindre intensivt skogsbruk på senare tid så har även värden skapats i skogen norr om branterna. Rennstadsnipan ligger i en asprik trakt och nedanför sydvästbranten finns inslag av lind och hassel samt en kalkgynnad markflora. I branterna växer gammal grov tall och på vissa platser asp.

Figur 1. Vintervy mot Rennstadsnipan, från reservatets parkeringsplats under anläggning i december 2007.EJ

Området utnyttjas flitigt för friluftsliv och på toppen av Rennstadsnipan finns ett utsiktstorn med vid utsikt. Det finns även en aktivitetsbana, ett vindskydd samt en iordningställd eldplats. Till toppen finns en utmarkerad stig och det finns planer på ytterligare leder inom området. Stigen är

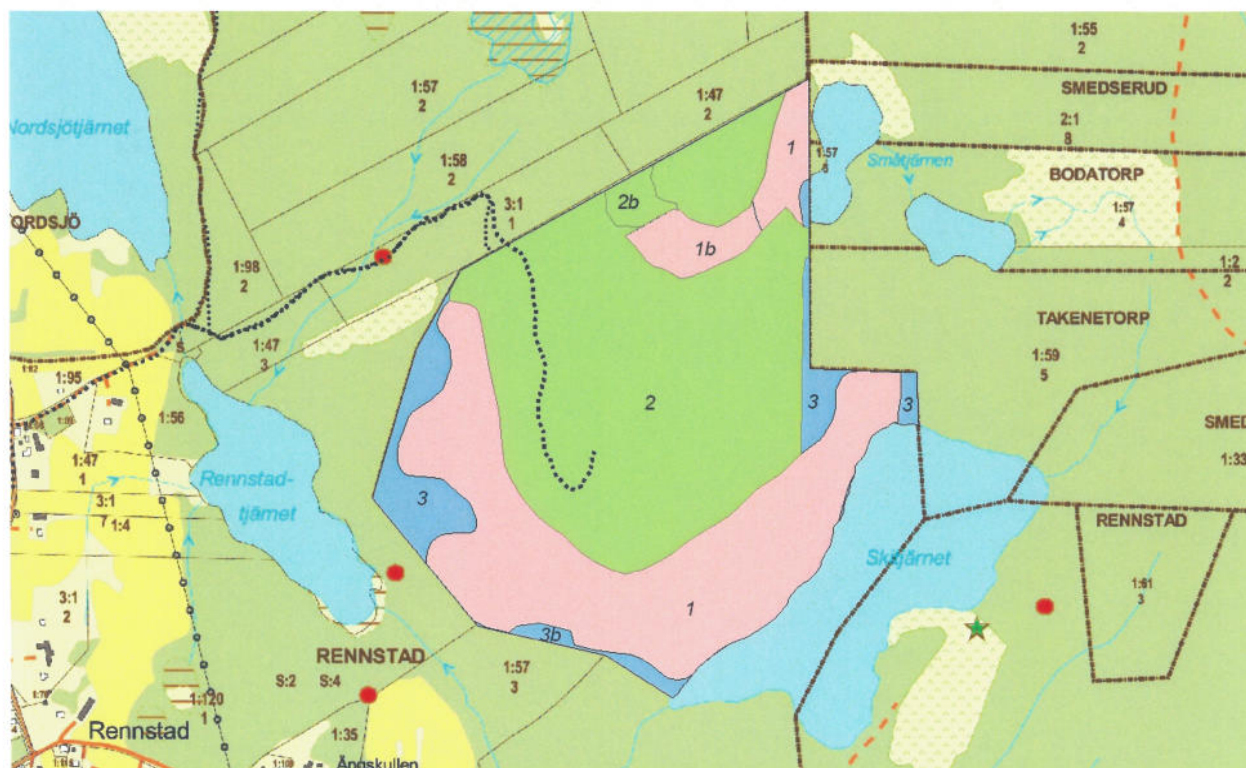
markerad från den nyligen iordningställda parkeringsplatsen i Rennstad, längs en brukningsväg som löper över åkermarken ner mellan de båda tjärnarna Rennstادتjärnet och Nordsjöttjärnet och vidare österut upp till och förbi Sandbacken, en gammal boplats som övergavs i början av 1900-talet. Vid Sandbacken alldeles utanför reservatsgränsen finns förutom fornåkrar och lämningar efter husgrunder också ett erosionshak efter en Vänerfjord. De åkrar, vägkanter och ängsmarker som finns vid parkeringen och längs vägen till reservatet har en intressant insektsfauna, med bland annat förekomst av den internationellt hotade arten brun gräsfjäril, som också är Värmlands landskapsinsekt. Här kan man också ibland höra rosenfinken sjunga och se entita, en rödlistad fågelart som är extremt stationär och trivs i lövrika, fuktiga miljöer.

Figur 2. Utsiktstornet på Rennstadsnipans topp, färdigställt och invigt 2003.LS

Tjärnarna runt Rennstadsnipan, dvs Nordsjöttjärnet, Rennstادتjärnet, Skitjärnet och Småttjärnarna, ingår i Vitsandsälvens avrinningsområde. Vattnen var tidigare starkt försurade och kalkas sedan ett antal år via helikopter. Kalkningsprojektet har gett god utdelning och numera finns flodkräfta och lekande harr i vattnen (harren troligen inplanterad). I Rennstادتjärnet, som har fina vassområden i vikar i både norr och söder, är det varje vår ett fantastiskt grodspel då oerhörda mängder med åkergroda och vanlig groda spelar. Också paddor deltar.

1. Delområden

Figur 3. Delområden inom naturreservatet Rennstadsnipan, beskrivna nedan; 1. branter med brandpåverkad tallnatskog, 1b. grandominerad barrnatskog, 2. höjdpåtån med natskogsartad, barrskog, 2b. lämning av kolarkoja och kolbotten, 3. utvecklingsmarker, 3b. lund med hassel och skogslind. Där stigen slutar i toppområdet ligger utsiktstornet.

1.1 Beskrivning av delområden

Nedan beskrivs delområdena var för sig. Exempel på noterade arter finns i texten och i slutet av bilaga 3 finns en samlad förteckning över noterade arter med vetenskapligt namn och status, dels enligt EU:s habitatdirektiv, dels enligt den svenska rödlistan som sammanställs och ajourhålls av ArtDatabanken.

1.1.1 Delområde 1 Branter med brandpåverkad tallnatskog (21,9 hektar), samt 1b, grandominerad barrnatskog (1,8 hektar)

Delområde 1 består av Rennstadsnipans väst-, syd- och östsidor, inklusive branten mot Småtjärnen. Delområdet utgörs i princip av kalt berg i form av klippiga branter, med ett mycket tunt moräntäcke på klippphyllor och i mer sluttande delar, bestående av svallad morän under högsta kust-linjen (dvs under 190 möh). Hela brantpartierna har avgränsats som nyckelbiotop, branten mot Småtjärnen som en egen. Naturtypen är hällmarkstallskog med ett stort inslag av gamla grovbarkiga tallar och gamla lövträd, främst asp men även vårtbjörk, sälg och rönn

förekommer; i nedre delarna av västbranten även enstaka lind. Många av tallarna har välutvecklad krokodilbark och flera av dem har en ålder som överstiger 220 år (se figur 4). Död ved förekommer i hela brantområdet, i de nedre delarna mot Skitjärnet och mellan Skitjärnet och Rennstadjärnet förekommer bäverfällda aspar och klubbalar. Andra viktiga strukturer är solexponerade samt skuggade och fuktiga lodytor i alla delar av branten.

Figur 4 (iv). Miljöbild. Övre delarna av väst- och sydbranterna är tallhällmarker med senvuxen gammeltall. Här finns ett rikt inslag av asp med rik kryptogamflora och insektsfauna. AA

Figur 5 (th). Tallticka, tidigare rödlistad vedsvamp som är knuten till levande äldre tall, över 150 år. AA

Brantpartierna utgörs av klippiga marker, på hyllplan bevuxen med huvudsakligen starkt brandpåverkad tallnaturskog, karakteriserad av rikligt med brandljud¹ efter minst två bränder på både gamla tallar och döda stående och liggande träd och stubbar. Brandljuden förekommer huvudsakligen på den sida av träden som vetter uppåt i branterna och i en del fall börjar brandljudet ett par meter upp på stammen, vilket visar att branden rört sig uppåt mot toppartiet och troligen varit häftig (se figur 6 och 7). Brandspår förekommer också i form av trädformiga, döda enar.

¹ Brandljud är tydliga märken efter en tidigare brand som skadat bark och ved men inte dödat trädet. Vanligen är märket mer eller mindre igenvallat, dvs trädet har läkt genom att den senare tillväxten växer in över det skadade partiet.

I branterna finns rikligt med solbelysta stammar och döende och död ved av främst tall och olika lövträd, vilket skapar ett Eldorado för vedlevande insekter (se figur 11). Insektsrikedomen medför att branten utgör en god livsmiljö för bl.a. hackspettar, vilket framkommer av talrika hackmärken och bohål. Bland de arter vars gnagspår eller kläckhål observerats finns exempelvis timmerman, aspraktbagge, bronsbjörn (se figur 13), jättesvampmal (se figur 15 och 16) och stekelbock. Här finns också spridd senvuxen gran, spridda äldre aspar och björkar och kloner av yngre asp. Skogens solöppna karaktär i samband med topografin och klippmiljöns skyddande och värmelagrande inverkan skapar gott om marknära och markbundna miljöer med varmt och gynnsamt mikroklimat.

Figur 6 (tv). Brandljud efter minst två bränder syns på denna tall i västbranten. AA

Figur 7 (th). Genom den glesa tallskogen i sydbranten syns odlingslandskapet kring byn Rennstad med Rinnen i bakgrunden. Notera också det långa brandljudet på tallen tv, flera meter högt upp på stammen. SÅB

Exempel på kryptogamer som trivs i brantmiljön är tallticka (se figur 5), aspgelélav och timmerticka.

Figur 8. Kattfot växer sparsamt på klipphyllorna i branterna. AA

Fältskiktet på klipphyllorna med sitt mestadels mycket tunna jordlager utgörs av ljung, lingon och andra ris, med inslag av ett fåtal örter som kattfot (se figur 8), blandat med nakna jordtytor troligen beroende på frysningspåverkan (se figur 9). I dessa varma och skyddade mikromiljöer har observerats flera värmekrävande insektsarter, exempelvis violett majbagge och större myrlejonslända, vars larver gräver ner sig i naken jord eller sand och ordnar fallgropar för oförsiktiga myror (se figur 10). De gamla flatkroniga tallar som finns spridda i Rennstadsnipans branter och klipphyllor har tidigare under många år utgjort häckningsmiljö för fiskgjuse och berggöv hörs vissa år ropa från berget.

Figur 9. Klipphyllorna har ett varmt mikroklimat, gynnsamt för arter som större myrlejonslända (vars larv gräver gropar i den nakna jorden, flera sådana syns under ljungen). SÅB

Figur 10. Större myrlejonsländans larv. SÅB

Figur 11. Miljöbild. På hyllor i de svårtillgängliga branterna är det gott om död ved i olika åldrar och dimensioner. AA

I sydostbranterna mot Skitjärnet är inslaget av gammal senvuxen gran större (se figur 12 och 13). Här finns också flera lodytor som stupar rakt ner i vattnet (se figur 14).

Figur 12 (tv). Basen av gammal gran i nedre delen av sydostbranterna. AA

Figur 13 (th). Gnagspår av bronshjon, tidigare rödlistad långhorning som är knuten till senvuxen gran. AA

Figur 14. Miljöbild. Lodyta som stupar ner i Skitjärns klara vatten i ostbranten.AA

Delområde 1b, barrnatskog, består av en liten nyckelbiotop med en yta på 1,8 hektar, belägen ovanför branten mot Småtjärnarna. Den utgörs av en mindre nordvänd sprickdal i skyddat läge med äldre grandominerad barrnatskog som stått orörd under lång tid. Beståndet hyser beskuggade lodytor samt ett fuktdrag i nedre delen. Marken är mosstäckt med bärris i vissa delar, medan i andra delar helt mosssdominerad med spridda stora block, där ett fåtal örter växer som harsyra, linnéa och flera bestånd av den mattbildande orkidén knärot, tillsammans med enstaka ormbunkar.

I sprickdalen finns mycket död ved i en miljö med fuktig atmosfär. Den döda veden utgörs främst av grova granlågor i olika nedbrytningsstadier, med arter som bland annat den rödlistade vedtrappmossan, långflikmossa och vedticka. På levande grov gran finns gammelgranslav och på björk finns fnöskticka med utgångshål efter den tidigare rödlistade jättesvampmalen (se figur 15 och 16).

Figur 15 (tv). Fnöskticka med många gamla utgångshål efter fjärilen jättesvampmal. AA

Figur 16 (th). Färska larvgångar i fnöskticka med larv av jättesvampmal. AA

1.1.2 Delområde 2 Höjdplatån med naturskogsartad barrskog (33 hektar), samt 2b, lämning av kolarkoja och kolbotten omgiven av ett blandskogsbestånd

Delområde 2 omfattar större delen av toppområdet, den nordvästra flackare delen av branterna samt sluttningen mot nordost. Skogstypen är flerskiktad och olikåldrig, mestadels talldominerad skog med inslag av gran och spridda lövträd, på hållmarkerna senvuxet, till största delen med naturskogsprägel. Själva topp-platån utgörs av hållmarker medan sluttningen i nordost övergår i flackare moränmark med fuktiga svackor där tallarna har betydligt grövre dimensioner. Ställvis i de norra delarna är granen dominerande och på sina håll finns grupper med asp. Fältskiktet utgörs av ljung på hållmarksdelarna med sparsamt inslag av örter som tallört (se figur 18), på moränmarken bärris med främst blåbär som övergår till dominans av skvattram och odon i fuktssvackor med tallsumpskog. Arter som observerats är bland annat tallticka (se figur 5), vedticka, druvfingersvamp (se figur 17), bronsbjon (se figur 13), dvärgbägarlav, asphättemossa och bland fåglar tjäder, tofsmes, rödstjärt och större hackspett.

Figur 17 (tv). Druvfingersvamp. AA

Figur 18 (th). Tallört, förekommer flerstädes i den talldominerade skogen. AA

Delområde 2b. Delområde 2b är sprickdalens förlängning mot nordväst till reservatsgränsen. I nordvästra hörnet av delområdet finns rester av en kolarkoja och en kolbotten. Kvar av kojan är rester av en kallmurad murstock och man kan ana grundstenarna. Kolbotten ligger alldeles öster om kojan och består av en rundad yta, bevuxen med yngre blandskog av gran och lövträd. I västra delen av ytan finns ett vindfälle där kolbitar syns tydligt mellan granrötterna. Delområdet utgör en yta på 0,8 hektar.

1.1.3 Delområde 3 Utvecklingsmark (4,7 hektar), 3b lund med hassel och skogslind (0,2 hektar)

Delområde 3 utgörs av de marker som inte har tillräckligt höga värden för att betecknas som värdekärna eller som behöver åtgärdas på något sätt. Delar av utvecklingsmarken är ungskog med ca 30 % lövandel. 0,3 hektar av utvecklingsmarken i öster utgörs av hyggesmark.

Delområde 3b, lund med hassel och skogslind, består av ett litet parti i nedre delen av sydbranten. Berggrunden söderut från Rennstadsnipan innehåller stråk av mer basiska amfiboliter. I nederkant av sydbranten, mot Kvarnängen till, kommer inslaget av basiska mineraler till synes i ett rikare parti med karaktär av sydväxtberg, med flera flerstammiga skogslindar och hasselbuskage. Här förekommer också andra kalkgynnade kärlväxter som blåsipppa, skogstry, trolldruva, vispstarr, stinksyska och skogsvicker. Den angränsande skogen avverkades för några år sedan med NOKÅS-bidrag, varvid granen plockades bort och allt löv sparades, bland annat ett klippalbestånd och ett antal hasselbuskar. Skogspartiet består nu av ett mycket glest lövbestånd. Marken både i lövbeståndet och i lind-hasselpartiet inom reservatet får därmed ta emot en hel del solinstrålning och blir en än mer gynnsam miljö för värmekrävande organismer.

I delområdet finns ett mindre antal granar som bör ringbarkas eller tas ner för att öka solinstrålningen och minska försurande barrbildning.

Fotografer:

AA – Anita Andersson

EJ – Egon Jacobsson

LS – Linda Stöberg

SÅB – Sven-Åke Berglind

Artlista

Förteckning över naturvårdsintressanta arter, signalarter och rödlistade arter som hittills noterats i området och i absolut närhet av området under Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering och senare. De arter som är rödlistade är försedda med kategoriförkortning. Kategorierna följer ArtDatabankens rödlista, uppdaterad version tillgänglig via hemsidan (<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>).

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Stat.*	Källa	Delområde mm
Insekter				
<i>Acanthoderes clavipes</i>	Cfr Spindelbock	S	Lst 2002	1, spår
<i>Andrena clarkella</i>	Videsandbi		Lst 2008	på hygget sv om reservatsgränsen
<i>Andrena praecox</i>	Vårsandbi		Lst 2008	1
<i>Arhopalus rusticus</i>	Brun barkbock		Lst 2008	1, spår
<i>Asemum striatum</i>	Strimmig barkbock		Lst 2008	1, spår
<i>Callidium coriaceum</i>	Bronshjon	S	Lst 2008	1,2, spår
<i>Celastrina argiolus</i>	Tostebåvinge		Lst 2008	1
<i>Coenonympha hero</i>	Brun gräsfjäril	NT	Senast 2007?, Högboda byalag	På ängsmarker V om reservatet
<i>Diaperis boleti</i>			Lst 2008	2
<i>Dorcatoma sp</i>			Lst 2002	1, 2, spår
<i>Myrmeleon formicarius</i>	Större myrlejonslända		Lst 2008	1
<i>Necydalis major</i>	Stekelbock	S	Lst 2002	1, spår
<i>Nomada leucophthalma</i>	Videgökbi		Lst 2008	på hygget sv om reservatsgränsen
<i>Poecilonothea variolosa</i>	Asppraktbagge	S	Lst 2008	1, spår
<i>Ptilinus pectinicornis</i>	Kamhornad trägnagare		Lst 2002	1, spår
<i>Scardia boletella</i>	Jättesvampmal	S	Lst 2008	1, 1b, 2, spår o larver
<i>Semanotus undatus</i>	Vågbandad barkbock	S	Lst 2002	1, spår
<i>Sphecodes sp.</i>	Blodbi-art		Lst 2008	1
<i>Thanasimus sp.</i>	Myrbagge		Lst 2008	1, 2
<i>Tomicus minor</i>	Mindre mörghor		Lst 2008	1, spår
<i>Xylotrechus rusticus</i>	Gråbandad barkbock		Lst 2002	1, spår
Kärlväxter				
<i>Actaea spicata</i>	Svart trolldruva	S	Lst 2008	3b
<i>Antennaria dioica</i>	Kattfot		Lst 2008	1
<i>Corylus avellana</i>	Hassel		Lst 2008	3b
<i>Goodyera repens</i>	Knärot	S	Lst 2008	1b, 2
<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa	S	Lst 2008	3b
<i>Linnaea borealis</i>	Linnea		Lst 2008	1b, 2
<i>Monotropa hypopitys</i>	Tallört		Lst 2008	1, 2
<i>Stachys sylvatica</i>	Stinksyska	S	Lst 2007	3b
<i>Tilia cordata</i>	Skogslind	S	Lst 2008	3b
Mossor				
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	S/NT	Lst 2002	1b
<i>Anomodon viticulosus</i>	Grov baronmossa	S	Fransson	1
<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	S	Lst 2002, Fransson	1
<i>Bryoerythrophyllum recurvirostrum</i>	Rödfotsmossa		Fransson	1

2008-07-30

Dnr 511-2886-02

<i>Eurhynchium hians</i>	Lundsprötmossa		Fransson	1
<i>Frullania tamarisci</i>	Klippfrullania	S	SKS 1998	1
<i>Homalothecium sericeum</i>	Guldlockmossa	S	SKS 1998	1
<i>Nowellia curvifolia</i>	Långfliksmossa	S	Lst 2007	1, 1b
<i>Lophozia obtusa</i>	Trubbflikmossa		Hallingbäck 1978	1?
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	Asphättemossa	S	SKS 1998, Lst 2002	1, 2
<i>Philonotis arnellii</i>	Dvärgkällmossa		Fransson	1
<i>Plagiomnium undulatum</i>	Vågig praktmossa		Fransson	1
<i>Plagiothecium nemorale</i>	Lundsidenmossa		Fransson	1
<i>Plagiothecium undulatum</i>	Vågig sidenmossa	S	Lst 2008	3, västbranten
<i>Scapania umbrosa</i>	Sågskapania		Hallingbäck 1978	1?
<i>Thamnobryum alopecurum</i>	Räsvansmossa		Fransson	1
<i>Tortella tortuosa</i>	Kruskalkmossa	S	Fransson	1
Lavar				
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	S	SKS 1998	
<i>Calicium parvum</i>	Liten spiklav	S	SKS 1998	
<i>Chrysothrix candelaris</i>	Gul mjöllav	S		
<i>Cladonia parasitica</i>	Dvärgbägarlav	S	Lst 2002	1, 2
<i>Collema subnigrescens</i>	Aspgelélav	S	SKS 1998	1
<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranslav	S	Lst 2002	1b
<i>Leptogium saturninum</i>	Skinnlav	S	SKS 1998	
<i>Nephroma parile</i>	Bårdlav	S	Lst 2002	1
<i>Parmeliella triptophylla</i>	Korallblylav	S	Lst 2002	1
<i>Peltigera collina</i>	Grynig filtlav	S	Lst 2002	1
<i>Peltigera horizontalis</i>			Hallingbäck 1978; Lst 2002	1?
<i>Peltigera praetextata</i>	Fjällig filtlav		Lst 2002	
<i>Sphaerophorus globosus</i>	Koralllav	S	Lst 2002	1, lodytor, björkbark
Svampar				
<i>Antrodia pulvinascens</i>	Veckticka	S/ NT	Lst 2007	1
<i>Antrodia serialis</i>	Knölticka		Lst 2002	1, 2
<i>Antrodia sinuosa</i>	Timmerticka		Lst 2002	1
<i>Climacocystis borealis</i>	Trådticka		Lst 2007	1
<i>Datronia mollis</i>	Hjortticka	S	Lst 2002	1
<i>Fomitopsis pinicola</i>	Klibbticka		Lst 2002	1, 2
<i>Inonotus radiatus</i>	Alticka		Lst 2002	1
<i>Inonotus rheades</i>	Rävticka	S	Lst 2002	1
<i>Oxyporus corticola</i>	Barkticka	S	Lst 2002	1
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Ullticka	S	Lst 2002	1
<i>Phellinus pini</i>	Tallticka	S	Lst 2008	1, 2
<i>Phellinus viticola</i>	Vedticka	S	Lst 2008	1, 1b
<i>Ramaria botrytis</i>	Druvfingersvamp	NT	Lst 2002	2
Fåglar				
<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla	H	Schütt i Ehrenroth & LJ 1978	Strax utanför området
<i>Bonasia bonasia</i>	Järpe	S/H	Lst 2008	1

2008-07-30

Dnr 511-2886-02

<i>Bubo bubo</i>	Berguv	S/NT/H	Senast 2005, Högboda byalag	1
<i>Columba oenas</i>	Skogsduva	NT	Lst 2008	1
<i>Dendrocopos major</i>	Större hackspett		Lst 2008	1, 2
<i>Dendrocopos minor</i>	Mindre hackspett	S/ NT	ÖNI1972	1?
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	H	Lst 2008	1
<i>Pandion haliaetus</i>	Fiskgjuse	S/H	ÖNI 1988	1?
<i>Parus cristatus</i>	Tofsmes		Lst 2008	2
<i>Parus palustris</i>	Entita	NT	Lst 2008	1, västbranten
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Rödstjärt		Lst 2008	2, toppområdet
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	S/VU/ H	Lst 2008	Spår, 1b samt strax NO gränsen
<i>Picus viridis</i>	Gröngöling		ÖNI 1972, häckning	1?
<i>Strix uralensis</i>	Slaguggla	H	Senast 2005, Högboda byalag	
<i>Tetrao tetrix tetrix</i>	Orre	H	ÖNI 1988	2?
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	S/H	Lst 2007	2
<i>Turdus viscivorus</i>	Dubbeltrast		Lst 2008	1
Däggdjur				
<i>Lynx lynx</i>	Lodjur	VU/H	Sporadiskt, Högboda byalag	1, 2
Groddjur				
<i>Bufo bufo</i>	Vanlig padda		Lst 2008	Strax SV gränsen, i Rennstadsjärnet
<i>Rana arvalis</i>	Åkergroda	H	Lst 2008	Strax SV gränsen, i Rennstadsjärnet
<i>R. temporaria</i>	Vanlig groda		Lst 2008	Strax SV gränsen, i Rennstadsjärnet

*Stat. – Status där S står för att arten anges som signalart i anvisningar till Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, H anger att arten finns förtecknad i EU:s habitatdirektiv, övriga noteringar anger rödlistekategori; NT=near threatened, hänsynskrävande, VU=vulnerable, sårbar

Referenser:

Ehrenroth, B. 1972. Översiktlig naturinventering i Kils kommun 1972. Rapport från Länsstyrelsen i Värmlands län.

Ehrenroth, B. & Johansson, L. 1978. Fågelinventering i naturskogsobjekt. Rapport från Länsstyrelsen i Värmlands län.

Fransson, S. 198x: Bryophyte vegetation on cliffs and screes in Western Värmland, Sweden. Acta Phytogeogr. Suec. 86, p. 82.

Hallingbäck, Th. 1978. Översiktlig inventering av naturskogar i Värmlands län med kryptgamfloran som utgångspunkt. Rapport nr 1978:5, länsstyrelsen i Värmlands län.

Högboda byalag. Muntlig information från byalagsmedlemmar, 2008.

SKS 1998. Utdrag ur Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

ÖNI 1988. Översiktlig naturinventering i Kils kommun 1988. Stencil på Länsstyrelsen i Värmlands län.

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET RENNSTADSNIPAN

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden, att bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter i området samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Rennstadsnipans reservat bildas med syftet att:

- bevara den värdefulla livsmiljön i branterna, dvs brandpåverkad talldominerad boreal naturskog med ställvis stort inslag av lövträd, främst asp och vårtbjörk
- bibehålla och utveckla naturskogskaraktären i den övriga barrskogen, med hög andel död ved och åldersblandning
- bibehålla inslaget av hassel och lind nedanför sydbranten
- strukturer som till exempel död ved, gamla grova träd och lövträd, främst asp, och soliga gläntor ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning.
- typiska arter och strukturer för dessa skogstyper ska ha ett gynnsamt tillstånd.
- området skall vara tillgängligt för friluftsliv och besökare ska kunna se och uppleva områdets livsmiljöer och arter.

Syftet uppnås genom att inget skogsbruk bedrivs i området, att vissa skötselåtgärder utförs i lind/hasselbeståndet och utvecklingsmarkerna och att området tillgängliggörs för friluftslivet. Områdets orördhet bibehålls genom att exploatering och arbetsföretag i området förhindras.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreservatet Rennstadsnipan
RegDosnummer	201 40 72
Kommun	Kil
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark (enl. naturtypskartering i VIC-natur)	61,6 ha
Impediment	11,6 ha
Produktiv skogsmark	50,0 ha
Tallskog	15,4 ha
Granskog	18,8 ha
Barrblandskog	13,1 ha
Lövblandad barrskog	1,8 ha
Triviallövskog	0,9 ha
Total areal	61,6 ha
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Gammal skog, brandpåverkad skog
Strukturer	Gamla träd, brandskadade träd, flatkroniga träd, solbelysta trädstammar, solbelyst död ved, lodytor, substratmark, solbelysta klipphyllor med tunt jordlager
Arter (rödlistade samt habitatdirektivsarter)	Ullticka, veckticka, druvfingersvamp, vedtrappmossa, dvärgbägarlav, berguv, fiskgjuse, tretåig hackspett, spillkråka, entita, tjäder, skogsduva, lodjur

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

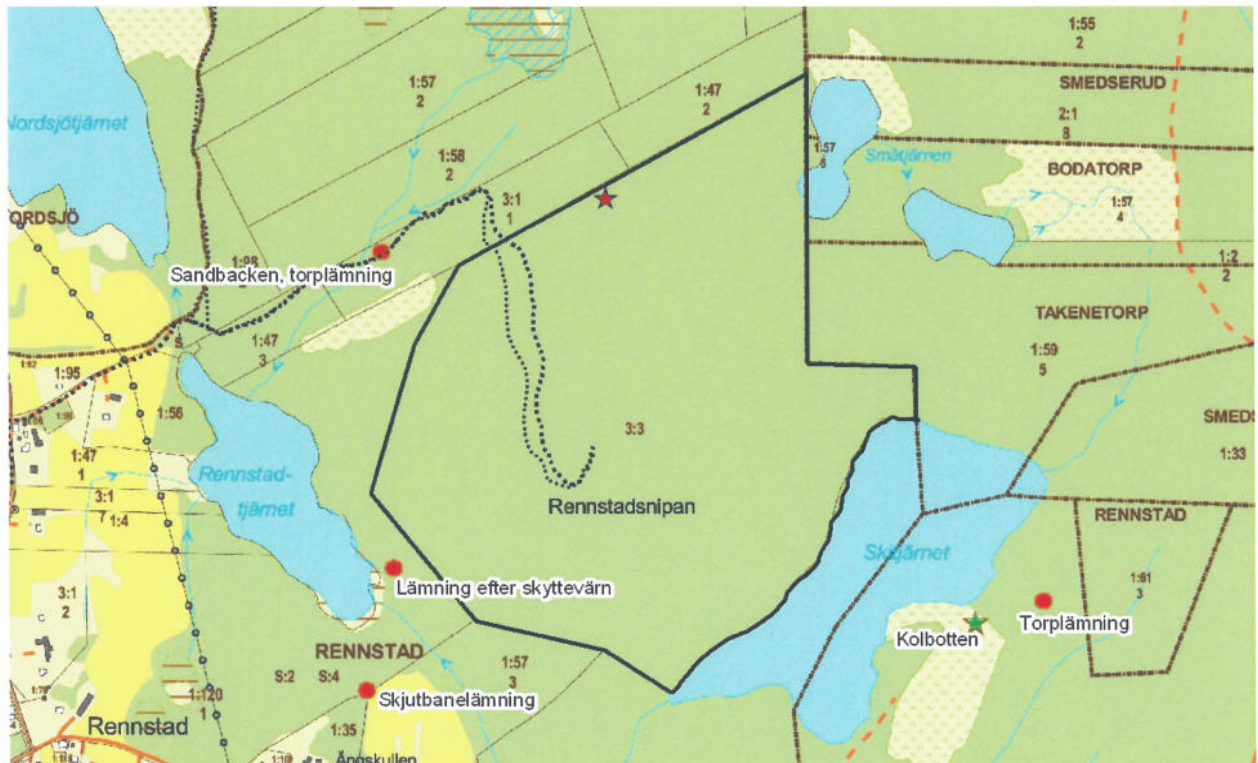
Rennstadsnipan omfattar större delen av ett i landskapet starkt markerat berg med branta sidor åt väster, söder och öster, bevuxet med huvudsakligen talldominerad naturskog. Större delen av toppområdet och branterna har relativt låg bonitet (T16-T19) medan de nedre delarna av sluttningarna har god bonitet (upp till G30 nedanför sydbranten kring lind-hasselbeståndet). På grund av topografin har stora delar av skogen under senare tid undantagits från kontinuerligt skogsbruk, i ett landskap som annars präglas av ett mer småskaligt skogsbruk med ett fåtal hyggen över 10 hektar. Det finns dock spridda spår efter dimensionsavverkning utförd sannolikt vid tiden kring förra sekelskiftet och smärre delar av sluttningarna ingår i anslutande hygges- och ungskogsmarker. Toppen har använts för flyg- och/eller brandbevakning.

De senaste decennierna har Snipan attraherat folk i närområdet estetiskt och på grund av den vildmarkskänsla berget ger. Här har berguven hoat många vårvintrar och lodjur håller gärna till i de skyddade branterna. Högboda byalag har arbetat aktivt för att öka Snipans attraktionsvärde.

Värdekärna a utgörs av de bergbundna väst-, syd- och sydostbranterna och branten i nordost mot Småtjärnarna, samt den grandominerade sprickdalen i nordost. Värdekärna a kan klassas som västlig taiga och hyser gott om substrat och arter knutna till brandpräglad barrskog. Exempel på rikligt förekommande substrat är gamla träd med brandljud, lågor med brandljud, solbelysta högstubbar och lågor, solbelysta klippphyllor med tunt jordlager samt solbelysta och beskuggade lodytor. Exempel på rödlistade och ovanliga arter är tallticka och dvärgbägarlav knutna till gammal respektive död tall, och aspgelélav, aspraktbagge och veckticka, knutna till gammal, grovbarkig respektive död asp. I branterna förekommer också klippphyllor och flatkroniga tallar som tjänat som boplatser för olika arter av rovfåglar som berguv och fiskgjuse.

Värdekärna b utgörs av toppområdet med bergbunden talldominerad skog omväxlande med friskare barrskogspartier och små sumpbestånd, där brandpåverkan inte är lika tydlig och skogen ger ett mer välstädat intryck. Värdekärna b är naturligt föryngrad och består av gammal skog och kan därför också klassas som västlig taiga. Dock råder i delar av området brist på liggande död ved.

Figur 2. Kulturhistoriska lämningar i området kring Rennstadsnipan, alla noterade i Skogsstyrelsens inventering *Skog och historia*, utom röd stjärna (se texten).

2.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Rennstadsnipan ligger i marginalen av en mycket vacker, aktiv och småskalig jordbruksbygd kring den långsträckt sjön Rinnens sydspets. I området runt berget finns ett antal lämningar och spår efter tidigare verksamheter (se figur 2). Markerna är lövrika och en del av åkrarna är mer extensivt brukade och har ängskaraktär, liksom också kantzoner mot vägar och vatten. Stigen till reservatet går från parkeringen via en gammal brukningsväg över åkermarken ner mellan Nordsjötjärnet och Rennstad-tjärnet, sedan upp mot berget. I slutningen finns lämningar efter torpet Sandbacken, markerade i Skogsvårdsstyrelsens kulturspårsinventering *Skog och historia*. Lämningarna består av före detta bördiga åkrar, numera klädda med grov granskog, och väl synliga grunder efter torp och ladugård. Stigens fortsättning upp på toppen av Rennstadsnipan har säkerligen brukats genom många generationer, som den naturliga vägen upp till utsiktspunkten och det bevakningstorn som stått där.

Spår av skogsbete kan ses mellan berget och Rennstadtjärnet, bland annat i form av kvarstående tuvor av stagg och förekomst av ormrot, ängsvädd med flera foderväxter. Eftersom den nedre delen av sluttningen har sydbergskaraktär så har troligen skogen nedanför berget haft goda förutsättningar som betesmark. Nu består den av, förutom granplanterad åker, också lövrika hyggen och tack vare NOKÅS-bidrag har befintliga lövträd lämnats på den senaste avverkningen i anslutning till lindbeståndet inne i reservatet (angränsande till skötselområde 2). Här finns också nära reservatsgränsen täktgropar som troligen grävts ur för att jämna ut transportvägar längs tjärnet, möjligen är någon av groparna en tjärdal och en grop har karaktären av skyttevärn (se figur 3). I reservatet, strax innanför den norra gränsen i skötselområde 4, finns ytterligare en lämning, en stenhög som sannolikt är rester efter en murstock i en kolarkoja, intill ett klen blandskogsbestånd på en kolbotten. Dessutom finns strax utanför reservatets sydgräns rester av ett värn.

Figur 3. Rester av ett värn med inväxande skogstry och blåsippta. AA

2.3.3 Bevarandevärden för friluftsliv

Rennstadsnipan har mycket höga värden för friluftslivet, beroende på flera olika faktorer:

- Utsiktspunkt – från bergets topp har man en fantastisk utsikt över omgivningarna, man ser bland annat sjöarna Rinnen och Värmeln och skymtar av Glafs fjorden. I fonden höjer sig åt

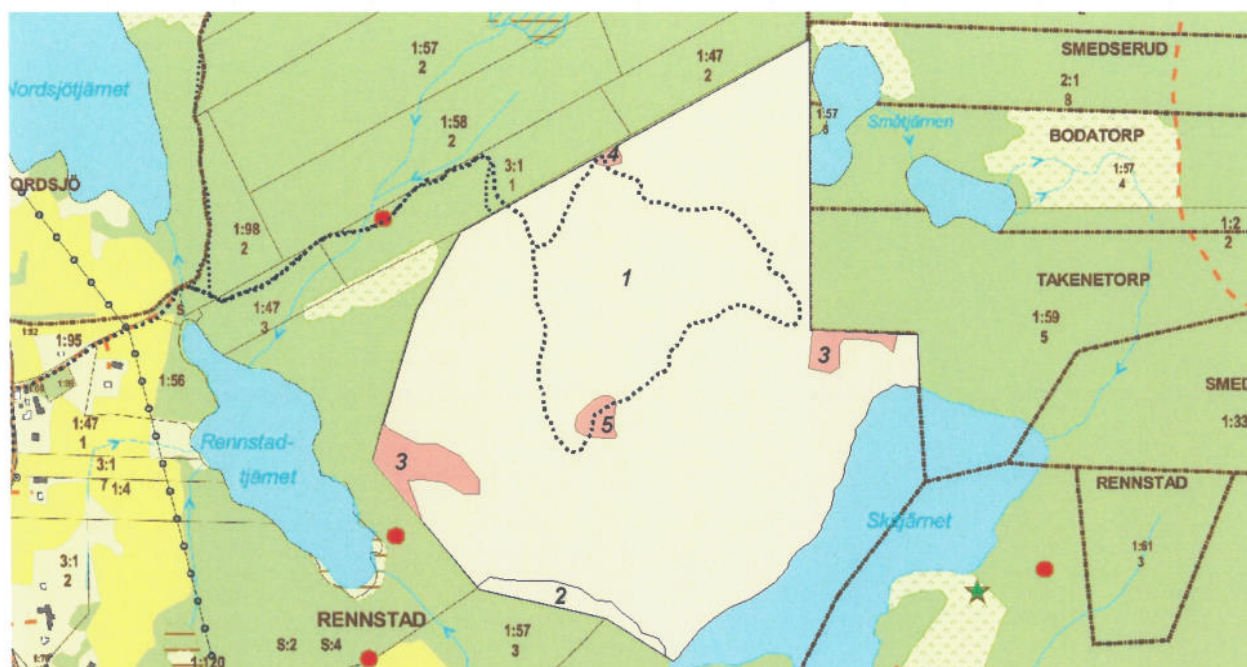
alla håll blånande berg. Hittills har man kunnat särskilja 29 socknar från toppen av det nybyggda utsiktstornet (Högboda byalag).

- Vildmarkskänsla – områdets topografi med svårforcerade branter i väster, söder och öster ger en stark upplevelse av vildmark, trots att man befinner sig mitt i Värmland och nära gammal jordbruksbygd.
- Urskogslikt område – områdets topografi har också medfört att skogsbruket på berget varit mycket sparsamt under det senaste seklet, vindfällan och rötlågor har till stor del fått ligga kvar och bidrar nu, särskilt i branterna, till en närmast urskogslik känsla.
- Pedagogiskt värdefullt – reservatet är relativt lättillgängligt och har med sin brandpräglade naturskog ett högt pedagogiskt värde; promenaden till reservatet går genom historisk bygd och flera olika naturtyper och ger också rika möjligheter till reflektion över vår närhistoria.

2.3.4 Geovetenskapliga bevarandevärden

Längs stigen upp till reservatet, på ca 130 meter över havet, finns i bäckdalen rester av en Vänerfjärdsgräns i form av erosionshak och ackumulationsterrass. Det torde synas 50 – 100 meter ovanför torplämningen Sandbacken, ungefär i höjd med hyggets övre gräns (Sandegren & Magnusson 1937). Det är dock inte fråga om högsta kustlinjen, som finns synlig på en del berg i närområdet på en höjd av ca 180 – 190 möh. Dessutom finns en triangelpunkt¹ på en berghäll i toppområdet, alldeles intill utsiktstornet.

4 Skötselområden

Figur 4. Indelning i skötselområden, se nedan för beskrivningar.

¹ Triangelpunkt, eller geodetisk stompunkt, en punkt som markerats i terrängen av Lantmäteriet och vars koordinater används som referenspunkt för andra mätningar och ingår i rikstäckande stomnät.

4.1 Skötselområde 1. Äldre naturskog, 58 ha

Skötselområdet består av de äldre bestånden och har varierande naturtyper, från ren substratmark i stora delar av branterna, till tall- eller grandominerade barrskogar, lövblandad barrskog och tallsumpskog.

4.1.1 Kvalitetsmål

Målet för skötsel av skötselområde 1 är att vidmakthålla och utveckla naturskogsprägel med dess strukturer och artrikedom. Tills vidare kan området lämnas för sk fri utveckling, dvs bildande av rötlågor osv. På sikt kan dock naturvårdsbränning eller nyskapande/återställning av en brandpräglad miljö och brandpräglade strukturer på "konstgjord" väg bli nödvändig för att upprätthålla den solöppna och brandpräglade naturtypen som präglar brantpartierna. Sådana åtgärder kan vara exempelvis katning för att öka volym inkådad ved och öka kommande trädåldrar, viss gallring och grenröjning för att öka solinsläpp osv.

- Minst hälften av tallbeståndet skall vara väl solgenomsläpplig samt ha högkvalitativ, starkt inkådad tallved
- En hög andel av den döda veden ska vara solbelyst och hysa en rik variation av vedlevande insekter
- Förutsättningar skall finnas för rovfågelhäckning, i form av flatkroniga tallar för fiskgjuse och ostörda klipphyllor för arter med sådana krav
- Tallågor med förekomst av dvärgbägarlav skall förekomma i delområdet
- Gamla aspar med angrepp av aspraktbagge skall förekomma i delområdet

4.1.2 Åtgärder

- I huvudsak fri utveckling
- Grundinventering av den vedlevande insektsfaunan
- Revidering av skötselplanen inom 10 år
- Uppföljning av häckfågelfaunan och vid behov information till besökare om att visa hänsyn till känsliga arter

4.2 Skötselområde 2. Lund med hassel och skogslind, 1 ha

Lundpartiet består av ett antal lindbuketter och hasselbuskage som växer i skydd av sydvända lodytor och klippor. Tack vare den naturvårdsanpassade avverkning som utförts i beståndet utanför reservatsgränsen är solinstrålningen god. Ett antal granar har dock en skuggande effekt.

4.2.1 Kvalitetsmål

Målet för skötsel av skötselområde 2 är att utveckla lundkaraktären genom att gynna ytterligare etablering av lind och genom att tillåta lind och hassel att åldras och bilda död ved.

- De enda levande träden inom skötselområdet är lövträd och beståndet domineras av lind och hassel.

4.2.2 Åtgärder

- Gransanering inom skötselområdet genom ringbarkning av äldre träd och fällning av yngre.
- Vid behov ringbarkning/sanering av invaderande triviallövträd som björk och gråal.

4.3 Skötselområde 3. Utvecklingsmark med yngre skog, 2 ha

Skötselområde 3 utgörs av två delområden, i väster ett parti med 20-årig ungskog med ca 30 % löv och i öster en del av ett nyupptaget hygge, ca 5 år gammalt.

4.3.1 Kvalitetsmål

Målet för skötsel av skötselområde 3 är att få upp en lövblandad barrskog och på sikt få naturskogsprägel i bestånden.

- Lövinslaget är minst 30 %.
- Lövinslaget består av blandade trädslag med förekomst av asp, vårtbjörk och rönn.

4.3.2 Åtgärder

- Vid behov ringbarkning/röjning av gran och/eller lövträd.

4.4 Skötselområde 4. Yngre skogsbestånd kring lämning efter kolning, 0,1 ha

Skötselområdet omfattar lämningar av en trolig kolarkoja och kolbotten, som omsluts av ett litet blandskogsparti.

4.4.1 Kvalitetsmål

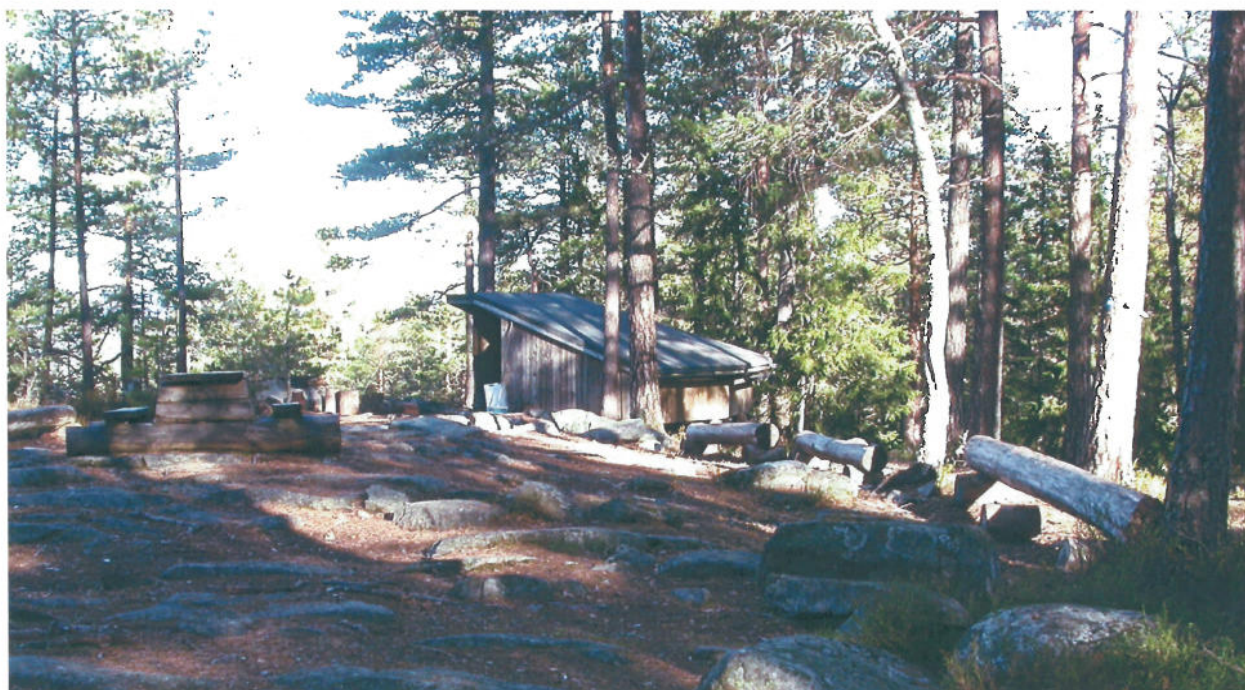
Målet för skötseln av skötselområde 4 är att bevara och åskådliggöra den lämning som finns i området.

4.4.2 Åtgärder

- Röjning vid behov.
- Skyltning om kolbotten/kolning.

4.5 Skötselområde 5. Friluftsliv, toppområde, 0,4 ha, samt befintliga och planerade leder

Rennstadsnipan är sedan länge ett välbesökt område. Efter Högboda byalags insatser med byggande av ett nytt utsiktstorn, vindskydd, eldplats mm har antalet besökare vuxit och var för ett par år sedan uppe i ett par tusen besökare per år. Byalaget har ett gällande nyttjanderättsavtal på toppområdet. Enligt avtalet har byalaget rätt att uppföra ett utsiktstorn, en robust sittgrupp och en välorganiserad eldstad (allt redan utfört). Därefter ansvarar byalaget för skötsel, underhåll och ev. personskador genom tecknande av en separat ansvarsförsäkring. Avtalet löper fram till år 2026.

Figur 5. Vindskydd, sittgrupp och eldstad, intill utsiktstornet i toppområdet. AA

4.5.1 Kvalitetsmål

Målet för skötseln av skötselområde 5 är att komplettera och stötta byalaget gällande skötsel och underhåll, med tanke på att reservatsbildningen sannolikt kommer att medföra ökad besöksfrekvens och därmed ökat slitage och risk för nedskräpning.

Ytterligare tillgängliggörande för allmänheten, förutom skötsel av de anläggningar byalaget redan byggt upp, innefattar framtagande av information för besökare till reservatet, att tillse att reservatets gräns blir tydligt markerad och att en markerad stig genom reservatet finns tillgänglig.

Besöksparkering och led fram till reservatsgränsen, inklusive tillstånd att sätta upp eventuella informationsskyltar längs denna, avtalas i särskilda avtal och omfattas inte av skötselplanen. En besöksparkering anlades vintern 2007-08 utanför reservatsområdet. Informationsskyltar längs led till reservatet kan berätta om värden i anslutande marker som exv förekomst av brun gräsfjäril på ängsmarker kring vägen till reservatet och grodleen i Rennstadtjärnet.

Figur 6. Byalagets informationstavla under utsiktstornet. AA

Figur 7. Dasset, byggt strax väster om tornet, diskret bakom en kjölgran.

- Information om reservatet som finns tillgänglig för allmänheten är aktuell och pedagogisk
- Befintliga anläggningar inklusive leder är i gott skick, rena från skräp och säkra att använda

4.5.2 Åtgärder

- Markera reservatsgränsen enligt gällande bestämmelser
- Se över ledmarkeringar så att de följer Naturvårdsverkets riktlinjer
- Information om reservatet riktad till allmänheten tas fram
- Anordna "pust-plats" längs den branta stigen i reservatet, strax innan toppen
- Utöka vandringsleden i reservatet, eventuellt på sikt knyta samman med led österifrån
- Fördela och avtala om skötseln med Högboda byalag

5 Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Reservatsskötaren ansvarar för dokumentation av vilka åtgärder som genomförts, vem som utfört dem samt när de genomförts.

I den årliga dokumentationen bör följande ingå:

- Skyltning och leder

Vad, vilka områden och tidsåtgång.

- Skötsel och underhåll av reservatsparkering, utsiktstorn, rastplatser och torrdass

Vad, vilka områden och tidsåtgång.

- Eventuella åtgärder i skogsbestånd

Vad, vilka områden och tidsåtgång.

5.2 Uppföljning av kvalitetsmål

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs varje år för:

- Skyltning, information och leder
- Rastplats, p-plats och torrdass
- Rovfågelfauna

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 6:e år för:

- Inventering av förekomst av dvärgbägarlav, talticka och asppraktbagge i skötselområde 1
- Utifrån den grundläggande inventering av vedlevande och värmegynnade insekter som utförs under sommaren 2008 fastställs ett uppföljningsprogram för insektsfaunan

Reservatsförvaltaren ansvarar för att uppföljning av kvalitetsmål genomförs var 12:e år för:

- Andelen löv i skötselområde 2 och 3

6 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Skötselområde
Istandsättning av naturreservatet		
Markera reservatets gräns	Snarast	
Markvård		
Ringbarkning/bortröjning av gran	Snarast	2
Ringbarkning/röjning av gran mm	Vid behov	3, 4
Anläggningar för friluftslivet		
Informationstavlor	Snarast	5
Underhåll av skyltar och leder	Löpande, årsvis	5
Underhåll av övriga anläggningar (rastplatser, eldstad, vindskydd, utsiktstorn, information och torrdass)	Löpande, årsvis	5
Uppföljning/inventering		
Grundinventering av vedlevande insekter	Pågår	1
Utbredning av arealer	Återkommande, ca vart 12:e år	1, 2, 3
Kontroll lövandel	Återkommande, ca vart 12:e år	2, 3
Uppföljning insektsfauna	Återkommande	
Uppföljning häckfågelfauna, rovfåglar inkl. ugglor	Återkommande, årsvis	1, främst i branterna
Uppföljning viss häckfågelfauna	Återkommande	1

7 Genomförd dokumentation

Rennstadsnipan har länge varit känt för sina höga naturvärden och för den fantastiska utsikten från toppen av berget. Rennstadsnipan har också dokumenterats vid flera tillfällen, bland annat i samband med kommunala naturinventeringar och Naturvårdsverkets tidiga urskogsinventering.

Ehrenroth, B. 1972. Översiktlig naturinventering i Kils kommun 1972. Rapport från Länsstyrelsen i Värmlands län.

Ehrenroth, B. & Johansson, L. 1978. Fågelinventering i naturskogsobjekt. Rapport från Länsstyrelsen i Värmlands län.

Fransson, S. 198x: Bryophyte vegetation on cliffs and screes in Western Värmland, Sweden. Acta Phytogeogr. Suec. 86, p. 82.

Hallingbäck, Th. 1978. Översiktlig inventering av naturskogar i Värmlands län med kryptgamfloran som utgångspunkt. Rapport nr 1978:5, länsstyrelsen i Värmlands län.

Högboda byalag. Muntlig information från byalagsmedlemmar, 2008.

Sandegren och Magnusson 1937

SKS 1998. Utdrag ur Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

ÖNI 1988. Översiktlig naturinventering i Kils kommun 1988. Stencil på Länsstyrelsen i Värmlands län.

Natur & Näring
Naturvårdsenheten
Anita Andersson

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till regeringen, Miljödepartementet.

OBS!

SKRIVELSEN SKALL DOCK SKICKAS ELLER LÄMNAS TILL
LÄNSSTYRELSEN.

- För att Ert överklagande skall kunna tas upp till prövning måste Er skrivelse ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet.
- Tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom ärendets diarienummer (numret överst till höger på beslutet).
- Underteckna skrivelsen, gör namnförtydligande samt uppge postadress och telefonnummer. Telefonnummer till Er arbetsplats bör också anges.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni ringa eller skriva till Länsstyrelsen. Länsstyrelsens adress och telefonnummer framgår av beslutet.